

Raamattutyö Namibiassa ja Angolassa

RAPORTTI VUODESTA 2023

Uudet Testamentit

TULIVAT VALMIIKSI

Mooseksen kirjat

KÄÄNTÄMINEN JA TARKISTAMINEN
JATKUI

Apokryfikirjat

KÄÄNTÄMINEN JATKUI

Koko Raamattu

KÄÄNNÖS VALMISTUU ARVIOLTA
VUONNA 2032

PIPLiA.voimasanoja

YLEISTÄ NAMIBIASTA ANGOLASTA

Namibia on noin 2,7 miljoonan asukkaan valtio Lounais-Afrikassa, Atlantin rannalla. Namibian naapurimaita ovat Angola ja Sambia pohjoisessa, Botswana idässä ja etelässä Etelä-Afrikan tasavalta, jonka alaisuudesta Namibia itsenäistyi vuonna 1990. 55 % väestöstä on alle 25-vuotiaita, ja kristittyjä on 80–90 %, joista noin puolet on luterilaisia.

Angola on noin 35,9 miljoonan asukkaan valtio eteläisessä Afrikassa. Lännessä Angola rajautuu Etelä-Atlantiin ja sen rajanaapureita ovat pohjoisessa Kongon republikaaninen tasavalta, idässä Sambia ja etelässä Namibia. Angolan väestö on nuorta: lähes 50 prosenttia angolalaisista on alle 15-vuotiaita.

RAAMATUNKÄÄNNÖSHANKKEET KWANJAMAN JA NDONGAN KIELILLE

Namibian väestöstä 49 % puhuu kwanjamaa tai ndongaa äidinkielenään. Heistä 90 % on kristittyjä ja aktiivisia kirkossakävijöitä. Angolassa kwanjaman puhujia on noin 2% väestöstä. Ndongan ja kwanjaman puhujat ymmärtävät toisiaan yli rajojen mutta kielten kirjoitusasussa, ortografiassa, on selkeä ero.

Kwanjama ja ndonga ovat elinvoimaisia kieliä, joita puhutaan sekä kaupunki- että maaseutuväestön keskuudessa kaikissa ikäryhmissä. Kirkossa kävijöiden keskuudessa toteutetun tutkimuksen mukaan kielten puhujien lukutaito on korkeaa tasoa.

Vuonna 2013 tehdyn tutkimuksen perusteella kwanjaman ja ndongan kielille tarvitaan nykyistä ajanmukaisemmat ja yhtenäisemmät raamatunkäännökset. Tutkimuksessa todettiin, että etenkin kwanjamankielisten nuorten on vaikea ymmärtää käytössä olevaa raamatunkäännöstä.

Uuden käännöksen avulla nuoret sukupolvet voivat ymmärtää Raamattua syvemmin ja sitoutua siihen paremmin, sekä vahvistaa oman kielensä osaamista. Uusi raamatunkäännös voi auttaa heitä pääsemään lähemmäksi Jumalaa ja syventämään suhdettaan Häneen.

Uusi käännös tehdään Namibian ja Angolan Pipliaseuran yhteistyönä ja se tulee käyttöön molemmissa maissa. Angolassa kwanjamaa puhutaan erityisesti katolisen ja luterilaisen kirkon piirissä. Molemmista kirkoista on käännöshankkeessa yksi kääntäjä, ja palauteryhmissä on jäseniä useista kirkkokunnista.

Uudet käännökset kwanjamaksi ja ndongaksi tehdään samanaikaisesti, jotta varmistetaan käännösten yhtenäisyys. Samanaikaisella käännöstyöllä saavutetaan myös kustannus- ja synergiaetuja.

Hankkeen arvioidaan valmistuvan 2032. Hanketta toteutetaan yhteistyössä Namibian Pipliaseuran, Angolan Pipliaseuran, paikallisten kirkkojen ja Suomen Pipliaseuran kanssa.

Raamatunkäännöstyön työmenetelmä: Pipliaseurojen raamatunkäännöstyötä tekevät paikalliset eri kirkkokuntia edustavat kääntäjät, jotka puhuvat kieltä äidinkielenään. Suomen Pipliaseura tekee Yhtyneiden Raamattuseurojen verkostossa käännöstyön konsultointia, arvioi osaltaan hankkeita sekä tukee niitä taloudellisesti. Käännöstyössä noudatetaan menetelmää, jossa kääntäminen jaetaan neljään peräkkäiseen vaiheeseen.

1. Kääntäjä laatii tekstistä raakakäännöksen.
2. Tämän jälkeen kääntäjän kollegat tarkistavat raakakäännöksen sisällön ja kieliasun, ja kääntäjät käyvät yhdessä läpi käännösten ongelmakohtia. Näin varmistetaan, että käännösten kieli vastaa sovittuja käytänteitä ja normeja.
3. Seuraavaksi kielenhuollettua käännöstä testataan valikoidun palauteryhmän avulla. Testauksen avulla pyritään varmistamaan, että tavallinen lukija ymmärtää käännöksen.
4. Kun testauksen yhteydessä havaitut ongelmat on korjattu, käännöskonsultti tarkistaa käännöksen Raamatun alkukielistä tekstiä vastaan, jolloin korjataan mahdolliset ongelmat tai puutteet. Tämän jälkeen voidaan käännöksen katsoa olevan valmis.

Lopuksi käännös siirtyy kirkkojen käsiteltäväksi ja hyväksytään niissä käyttöön.

Tavoite: Hankkeen tavoitteena on tuottaa paikallisten kirkkojen käyttöön ymmärrettävät ja helppokäyttöiset ndongan- ja kwanjamankieliset raamatunkäännökset.

Hankkeen eteneminen: Vuoden 2023 aikana saatiin kwanjaman- ja ndongankieliset Uudet Testamentit valmiiksi. Tarkoitus on julkaista nämä koeversioina digitaalisesti vuonna 2024. Vanhan testamentin puolella Mooseksen kirjojen ja apokryfikirjojen raakakäännökset jatkuivat.

Vuoden 2023 lopussa käännöstekstien tilanne oli seuraavanlainen:

PIPLiA. voimasanoja

Kwanjama

Vaihe 4: Koko Uusi testamentti, 1. Mooses luvut 1–12 ja 2. Mooses luvut 1–11

Vaihe 3: -

Vaihe 2: 1. Mooses 12–50, 2. Mooses 11–40 (kesken)

Vaihe 1: 3. Mooses, 4. Mooses, Tobit, Judit (valmiit); 5. Mooses, Ester (kesken)

Ndonga

Vaihe 4: Koko Uusi testamentti, 1. Mooses luvut 1–12 ja 2. Mooses luvut 1–11

Vaihe 3:

Vaihe 2: 1. Mooses 12–50, 2. Mooses 11–40 (kesken)

Vaihe 1: 3. Mooses (valmis); 4. Mooses, 5. Mooses, Tobit (kesken)

Käännöskonsultti Riikka Halme-Berneking vieraili kääntäjien luona Ondangwassa marraskuussa. Riikka konsultoi käännöstä etäyhteyksin helmikuussa. Käännöskonsultti Chris Pekka Wilde puolestaan työskenteli kääntäjien kanssa etäyhteyksin helmikuussa, maaliskuussa ja marraskuussa. Lisäksi huhtikuussa Riikka ja Chris Pekka pitivät kääntäjille viikon mittaisen etäkoulutuksen Mooseksen kirjojen kääntämisestä.

Hankkeessa oli tarvetta kahdelle uudelle kääntäjälle. Kwanjamakääntäjä Pedro Nandesifeni jää vuoden 2024 alussa eläkkeelle. Lisäksi ndongakääntäjä Johannes Nkotiin työn painopiste on siirtynyt käännöstyöstä hankkeen hallinnollisiin tehtäviin. Ndongan käännös onkin hieman kwanjaman käännöstä jäljessä.

Uusien kääntäjien rekrytoimiseksi Namibian Pipliaseura järjesti marraskuussa 2023 valintatyöpajan. Työpajaa johti käännöskonsultti Riikka Halme-Berneking sekä kääntäjät Johannes Nkoti, Martha Kanyemba ja Sirkka Mwapopi. Mukana oli myös edustajia Namibian Pipliaseurasta. Kandidaattien joukosta valittiin kaksi kääntäjää: kwanjaman kääntäjäksi katolinen isä Verdiano Ndafindana Angolasta, ja ndongan kääntäjäksi luterilainen pastori Mweupandje Shuuya Namibiasta. Uudet kääntäjät aloittivat helmikuussa 2024.